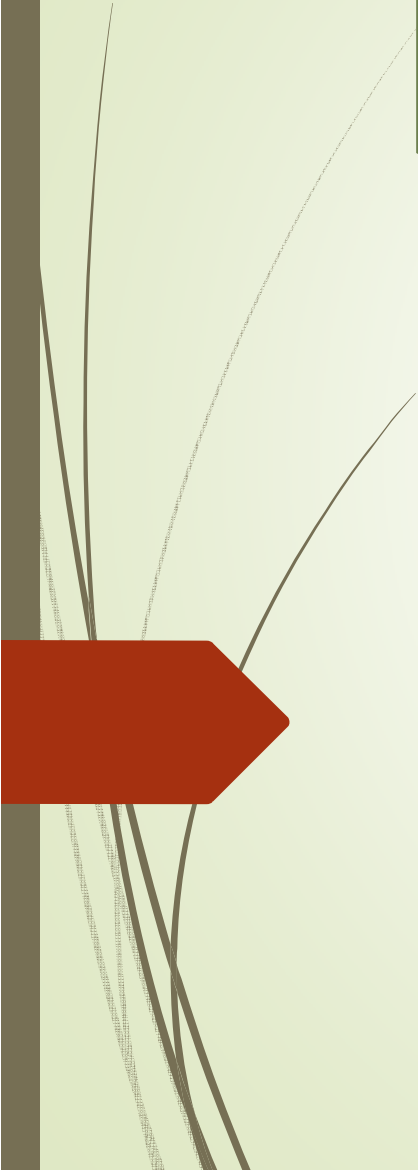

Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s.r.o.

JUDr. Tomáš Pavlovič

Aktuálne právne
problémy, zmeny a
otvorené otázky v
zasielateľstve

Obsah:

- ▶ Právna úprava Zasielateľskej zmluvy
- ▶ Právna úprava Zmluvy o preprave
- ▶ Dohovor CMR
- ▶ Porovnanie Zasielateľskej a prepravnej zmluvy
- ▶ Možnosti zvýšenia zodpovednosti dopravcu

Právna úprava Zasielateľskej zmluvy:

- ▶ Základné vymedzenie - §§601 až 608 zák. č. 513/1991 Zb. (Obchodný zákonník) v znení neskorších predpisov
- ▶ tzv. absolútny obchod (§ 261 ods. 6, písm. d) ObchZ)
- ▶ predmet – zasielateľ sa zaväzuje, že príkazcovi, vo vlastnom mene a na jeho účet obstará prepravu vecí z určitého miesta do určitého iného miesta a príkazca sa zaväzuje zaplatiť zasielateľovi odplatu
- ▶ nemusí byť písomná, oprávnenie zasielateľa žiadať aby mu bol daný písomne príkaz na obstaranie prepravy (zasielateľský príkaz)

Ďalšie práva a povinnosti strán v zmysle ustanovení ObchZ

- § 263 - všetky ustanovenia sú dispozitívne, podporná platnosť zákona,
- § 603 - odborná starostlivosť pri dojednaní spôsobu a podmienok prepravy, ochrana záujmov príkazcu, povinnosť plniť pokyny príkazcu, upozornenie na zjavnú nevhodnosť pokynov, povinnosť postupovať „na vlastnú päsť“, zodpovednosť za škodu, ktorá nemohla byť odvrátená pri vynaložení odbornej starostlivosti, poistenie len ak je to výslovne dojednané
- § 604 – povinnosť poskytnúť správne údaje o obsahu zásielky a jeho povahe, resp. iných skutočnostiach dôležitých pre uzavretie zmluvy o preprave, inak príkazca zodpovedná za spôsobenú škodu,
- § 605 – ak to neodporuje zmluve alebo ak to nezakáže príkazca najneskôr do začiatku uskutočňovania prepravy, môže zasielateľ prepravu, ktorú má obstaráť, uskutočniť sám,

Ďalšie práva a povinnosti strán v zmysle ustanovení ObchZ- pokračovanie

- ▶ § 606 - informačné povinnosti o hroziacej škode/vzniknutej škode bez zbytočného odkladu, oprávnenie predať zásielku pri bezprostredne hroziacej, podstatnej škode, ak nie je čas vyžiadať si pokyny príkazcu alebo ak príkazca s takými pokynmi váha
- ▶ § 607 – vymedzenie odplaty – zasielateľovi prislúcha zmluvná odplata, alebo (ak nebola dohodnutá), odplata obvyklá v čase dojednania zmluvy pri obstaraní obdobnej prepravy, potrebných a užitočných, resp. účelných nákladov, ktorí zasielateľ vynaložil pri plnení svojho záväzku, povinnosť poskytnúť primeraný preddavok na náklady spojené s plnením záväzku zasielateľa, skôr než sa začne s jeho plnením,
- ▶ povinnosť príkazcu uhradiť odplatu a náklady bez zbytočného odkladu po tom, čo zasielateľ zabezpečil obstaranie prepravy uzavretím potrebných zmlúv s dopravcami, prípadne medziasielateľmi a podal o tom správu príkazcovi,
- ▶ 608 – zádržné právo na zabezpečenie nárokov zasielateľa voči príkazcovi.

Právna úprava Zmluvy o preprave: Vnútroštátna preprava

- ▶ základné vymedzenie - §§ 610 až 629 zák. č. 513/1991 Zb. (Obchodný zákonník) v znení neskorších predpisov
- ▶ tzv. absolútny obchod (§ 261 ods. 6, písm. d) ObchZ)
- ▶ predmet – dopravca sa zaväzuje odosielateľovi, že prepraví vec (zásielku) z určitého miesta (miesto odoslania) do určitého miesta (miesto určenia) a odosielateľ sa mu zaväzuje zaplatiť prepravné
- ▶ nemusí byť písomná, § 611 ods. 1 - oprávnenie dopravcu žiadať aby mu odosielateľ potvrdil požadovanú prepravu v prepravnom doklade a odosielateľ je oprávnený požadovať, aby mu dopravca písomne potvrdil prevzatie zásielky,

Právna úprava Zmluvy o preprave: Medzinárodná doprava

- Dohovor CMR
- prepravná zmluva s cudzím prvkom na území EU, aplikáciu dohovoru CMR nie je možné zmluvne vylúčiť (ako napr. aplikáciu Viedenského dohovoru o medzinárodnej kúpnej zmluve alebo iných medzinárodných dohovorov), ak preprava spĺňa podmienky stanovené dohovorom CMR.

Podmienky pre aplikáciu dohovoru CMR (čl. 1 ods.1 dohovoru):

- bola uzavretá zmluva o preprave (na zasielateľskú zmluvu sa dohovor CMR nevzťahuje, s výnimkou, ak by zasielateľ reálne vykonal prepravu ako konečný dopravca)
- preprava bola realizovaná cestným vozidlom (motorové vozidlá, návesové súpravy, prívesy a návesy atď.)
- miesto naloženia a vykládania je v dvoch rôznych štátoch, ak aspoň jeden zo štátov je zmluvným štátom dohovoru CMR – platí dokonca v prípade, ak aj zákazník má sídlo na území SR (táto skutočnosť sa často opomína)
- aktuálne zmluvné štáty dohovoru CMR: štáty Európskej únie, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Chorvátsko, Gruzínsko, Irán, Srbsko a Čierna Hora, Kazachstan, Macedónia, Maroko, Moldavsko, Rusko, Slovensko, Tadžikistan, Tunisko, Turecko, Turkménsko, a Uzbekistan

Dohovor CMR sa neaplikuje (článok 1 dohovoru):

- prepravy v rámci medzinárodných poštových dohovorov
- prepravy mŕtvol
- prepravy sťahovaných zvrškov
- prepravy, ktoré nespĺňajú definíciu cestnej nákladnej dopravy

Ďalšie právne predpisy

- rozhodný právny poriadok
- dodatkový protokol k dohovoru CMR/2008 – umožnenie využitia elektronického nákladného listu.
- dodatkový protokol z roku 1978, ktorý nebol oficiálne preložený do slovenského jazyka. Dodatkový protokol upravuje stanovenie maximálnych cien pri náhrade škody na zásielke
- V závislosti od druhu prepravovaného tovaru sa budú aplikovať aj ďalšie medzinárodné dohovory v oblasti cestnej prepravy tovaru:
- dohoda ADR (Európska dohoda o cestnej preprave nebezpečných vecí z roku 1957)- preprava nebezpečného nákladu, nebezpečných látok a pod.
- dohoda ATP (Dohoda o medzinárodnej preprave skazitelných potravín z roku 1970)- preprava skazitelných potravín a podmienky pre vozidlá prepravujúce tieto skazitelné potraviny

Zmluva o preprave

- ▶ **Základné práva a povinnosti:**
- ▶ povinnosť vykonať prepravu s odbornou starostlivosťou, do určitého miesta, v určenej lehote,
- ▶ informačná a prevenčná povinnosť, právo predať zásielku za určitých podmienok,
- ▶ právo na dohodnutú, resp. obvyklú odplatu,
- ▶ zádržné právo na zabezpečenie nárokov voči objednávateľovi,
- ▶ možnosť použiť ďalšieho dopravcu, dopravca pritom zodpovedá akoby postupoval sám.

Rozhodné právo vo vzťahoch s cudzím prvkom – sídlo mimo územia SR v rámci EÚ

➤ Zasielateľská zmluva:

- Rozhodný právny poriadok, ak má príkazca sídlo mimo územia SR v rámci EÚ - právny poriadok zasielateľa, čiže právny poriadok SR (článok 4 bod 1 písm. b nariadenia č. 593/2008)
- Rozhodný súd, ak odosielateľ má sídlo mimo územia SR v rámci EÚ - podľa miesta poskytnutia služby, pričom pri zasielateľskej zmluve sa za miesto poskytnutia služby považuje miesto zasielateľských činností zasielateľa, pričom spravidla pôjde o členský štát podľa sídla zasielateľa (čiže SR) (článok 7 ods.1 nariadenia č. 1215/2012)
- Zmluvné strany si ale vždy môžu na základe osobitnej dohody určiť rozhodný súd podľa vlastného uváženia

pokračovanie

- *Zákazníci so sídlom mimo EU:* právny poriadok podľa sídla dopravcu alebo zasielateľa, čiže právny poriadok SR (§ 10 ods.2 písm. c.) zákona č. 97/1963 Zb. o MPS)- platí aj pre zmluvy o preprave, aj pre zasielateľské zmluvy. Ide ale len o všeobecné vymedzenie - rozhodný právny poriadok je závislý od právnych predpisov štátu podľa sídla zákazníka, ale najmä od medzinárodných zmlúv medzi týmto štátom a Slovenskou republikou
- Rozhodný súd sa všeobecne určuje podľa štátu, kde má sídlo subjekt, proti ktorému smeruje žaloba (§ 37 zákona č. 97/1963 Zb. o MPS, medzinárodné pravidlá pre MPS). Ak by žaloba smerovala voči dopravcovi, alebo zasielateľovi, konajúci súd by bol na území SR. Všetko závisí od konkrétneho prípadu, ako v prípade rozhodného právneho poriadku- čiže od predpisov štátu podľa sídla zákazníka, a od medzinárodných zmlúv so Slovenskou republikou a dotknutým štátom.

Rozhodné právo vo vzťahoch s cudzím prvkom – sídlo mimo územia SR v rámci

➤ Zmluva o preprave:

- Rozhodný právny poriadok, ak objednávateľ má sídlo mimo územia SR v rámci EU - právny poriadok dopravcu (čiže právny poriadok SR), ak miesto nakládky alebo miesto vykládky sú tiež na území SR. Ak nie sú splnené uvedené podmienky, aplikuje sa právny poriadok miesta vykládky (článok 5 ods.1 nariadenia č. 593/2008).
- Rozhodný súd, ak objednávateľ má sídlo mimo územia SR v rámci EU - rozhodný súd podľa miesta poskytnutia služby, pričom pri zmluve o preprave sa za miesto poskytnutia služby považuje celá trasa prepravy zásielky (čiže všetky dotknuté štáty) (článok 7 ods.1 nariadenia č. 1215/2012).
- Zmluvné strany si ale vždy môžu na základe osobitnej dohody určiť rozhodný právny poriadok podľa vlastného uváženia.

Protistrana so sídlom mimo EU

- ▶ právny poriadok podľa sídla dopravcu alebo zasielateľa, čiže právny poriadok SR (§ 10 ods.2 písm. c.) zákona č. 97/1963 Zb. o MPS)- platí aj pre zmluvy o preprave, aj pre zasielateľské zmluvy, rovnako všeobecné vymedzenie, závisí od konkrétneho prípadu
- ▶ Rozhodný súd sa všeobecne určuje podľa štátu, kde má sídlo subjekt, proti ktorému smeruje žaloba (§ 37 zákona č. 97/1963 Zb. o MPS, medzinárodné pravidlá pre MPS). Ak by žaloba smerovala voči dopravcovi, alebo zasielateľovi, konajúci súd by bol na území SR. Všetko ale závisí od konkrétneho prípadu, ako v prípade rozhodného právneho poriadku- čiže od predpisov štátu podľa sídla zákazníka, a od medzinárodných zmlúv so Slovenskou republikou a dotknutým štátom.

Kontraktačný proces a určenie obsahu zmluvy

- § 275 ods. 3 Obchodného zákonníka – *S prihliadnutím na obsah návrhu na uzavretie zmluvy alebo v dôsledku praxe, ktorú strany medzi sebou zaviedli, alebo s prihliadnutím na zvyklosti rozhodné podľa tohto zákona, môže osoba, ktorej je návrh určený, vyjadriť súhlas s návrhom vykonaním určitého úkonu (napr. odoslaním tovaru alebo zaplatením kúpnej ceny) bez upovedomenia navrhovateľa. V tomto prípade je prijatie návrhu účinné v okamihu, keď sa tento úkon urobil, ak došlo k nemu pred uplynutím lehoty rozhodnej pre prijatie návrhu.*
- § 273, ods. 1, 2, 3 Obchodného zákonníka –
- 1) *Časť obsahu zmluvy možno určiť aj odkazom na všeobecné obchodné podmienky vypracované odbornými alebo záujmovými organizáciami alebo odkazom na iné obchodné podmienky, ktoré sú stranám uzavierajúcim zmluvu známe alebo k návrhu priložené.*
(2) *Odchylné dojednania v zmluve majú prednosť pred znením obchodných podmienok uvedených v odseku 1.*
- (3) *Na uzavretie zmluvy možno použiť zmluvné formuláre používané v obchodnom styku.*
- § 274 Obchodného zákonníka - *Ak strany použijú v zmluve niektorú z doložiek upravených v používaných vykladacích pravidlách, predpokladá sa, že strany zamýšľali dosiahnuť touto doložkou právne účinky určené vykladacími pravidlami, na ktoré sa strany v zmluve odvolali, inak vykladacími pravidlami, ktoré s prihliadnutím na povahu zmluvy sa obvykle používajú.*

Porovnanie Zasielateľskej a prepravnej zmluvy.

- Čo uzatváram? Dôraz na použitie správnych pojmov v objednávke.
- Zasielateľská spoločnosť nie je pri škodovej udalosti v rámci zodpovednosti za škodu na zásielke oprávnená od poisťovne žiadať poistné plnenie pre svojho zákazníka, ak bola v rámci škodovej udalosti uzavretá zmluva o preprave. Poistné krytie v zmysle poistných zmlúv pre zasielateľské spoločnosti sa totiž týka len zasielateľských zmlúv (resp. zasielateľských činností), čiže poisťovňa je dokonca povinná poistné plnenie odmietnuť. Na druhej strane sa takáto spoločnosť v konečnom dôsledku (aj keď len z nedbanlivosti) dopúšťa neoprávneného podnikania.
- Nárok na odplatu podľa prepravnej zmluvy uzavretej podľa dohody CMR sa premlčuje len v jednoročnej premlčacej lehote. V prípade zasielateľskej zmluvy a zmluvy o preprave uzavretých podľa Obchodného zákonníka sa nárok na odplatu za realizáciu prepravy premlčuje až v štvorročnej premlčacej lehote. Medzi zmluvou o preprave a zasielateľskou zmluvou je taktiež značný rozdiel v zodpovednosti za škodu.

Zodpovednosť za škodu

➤ A) Zasielateľská zmluva:

- Zasielateľ zodpovedá za škodu na zásielke len ak zasielateľ pri obstaraní prepravy nevynaložil odbornú starostlivosť v rámci záujmov zákazníka, a túto škodu bolo možné odvrátiť pri vynaložení odbornej starostlivosti (§ 603 Obchodného zákonníka).
- Zasielateľ je povinný s odbornou starostlivosťou vykonať všetky potrebné úkony, aby pre zákazníka zvolil vhodného dopravcu (t.j. má ísť o skúseného, resp. prevereného dopravcu), zároveň je povinný vykonávať tzv. základný dozor nad realizáciou prepravy, informačná povinnosť (§ 606 Obchodného zákonníka)
- Nепreverení dopravcovia (NS ČR 32 Cdo 241/2009)
- Obtiažne overovanie totožnosti (napr. získanie výpisu z obchodného registra napr. z Fínska a Holandska je spoplatnené a často veľmi obtiažne, a niektoré časti nie sú prístupné dokonca ani v anglickom jazyku)
- Zakomponovanie postupu overovania do pracovného poriadku, poisťné výluky

Zodpovednosť za škodu

➤ B) Prepravná zmluva:

➤ Obchodný zákonník:

- Dopravca vždy zodpovedá za škodu na zásielke, pričom ide o objektívnu zodpovednosť dopravcu. Dopravca je povinný škodu nahradiť v plnom rozsahu a ušlý zisk.
- zbavenie zodpovednosti za škodu (§ 622 ods.2 Obchodného zákonníka):
  - škoda bola spôsobená zákazníkom, príjemcom, alebo vlastníkom zásielky
  - škoda vyplýva z prirodzenej povahy zásielky
  - vadný obal, ktorý nezabezpečoval dopravca
- nezodpovedá za akékoľvek škody (čiže za škody na zásielke alebo aj za iné škody a ušlý zisk), ak škodu spôsobila neodstrániteľná prekážka, ktorú nemožno odvrátiť ani pri vynaložení obvyklej, resp. odbornej starostlivosti (§ 622 ods.1 a § 374 Obchodného zákonníka):

Zodpovednosť za škodu

- **CMR:**
- rovnako objektívna zodpovednosť.
- maximálne cenové obmedzenia pre náhradu škody za zásielke, ako aj pre náhradu škody z titulu omeškania
- určenie hodnoty zásielky - burzová cena, a ak to nie je možné, tak podľa trhovej ceny. Ak nie je možné určiť ani trhovú cenu, tak sa vychádza zo všeobecnej hodnoty tovaru rovnakej povahy a akosti. Takto vyčíslená hodnota zásielky nemôže presahovať maximálne cenové obmedzenia (čl. 23 ods.2 dohovoru).
- maximálne cenové obmedzenia pre náhradu škody vychádzajú vždy z váhy zásielky (vrátane obalu), a to bez ohľadu na realnu hodnotu zásielky. Dodatkový protokol k dohovoru z roku 1978 stanovil spôsob výpočtu maximálnej náhrady škody zásielky na základe medzinárodnej účtovacej jednotky SDR (Special Drawing Right), pričom tento výpočet nahradil pôvodný výpočet na základe jednotky Poincaré (zlatý frank váhy 10/31 g a rýdzosti 0,900). Na základe jednotky Poincaré sa bude uskutočňovať výpočet len v prípade, ak by určitý zmluvný štát dohovoru CMR nebol súčasťou Medzinárodného menového fondu a jeho právna úprava by vylučovala použitie zúčtovacej jednotky SDR (čo nie je prípad Slovenskej republiky, ani iných štátov EU) (čl. 23 ods.3, 7, 8 a 9 dohovoru).

pokračovanie

- V zmysle rozsudku OGH Viedeň 4 Ob/1529/94 - dopravca okrem samotnej škody na zásielke uhrádza aj vynaložené náklady, ktoré ale bezpodmienečne musia mať priamu súvislosť vo vzťahu k realizovanej preprave.
- zákazník alebo vlastník zásielky môže žiadať reálnu burzovú alebo trhovú cenu zásielky, ktorá prevyšuje maximálnu cenu zásielky v rámci prepočtu SDR, len v prípade, ak zákazník na nákladný list uviedol reálnu cenu zásielky, alebo sa výslovne uviedol osobitný záujem na dodaní zásielky (čl. 23 ods.6 dohovoru).

Možnosti zvýšenia zodpovednosti dopravcu, prípustná obrana

- ▶ zmluvné pokuty
- ▶ Spôsoby posilnenia zodpovednosti dopravcu - rozsudok OLG Hamburg 6 U/142/97 - zmluvné pokuty alebo iné podobné sankcie nad rámec max. výšky škody sú neplatné, keďže sú v rozpore s obsahom dohovoru CMR, ktorý pri stanovení konečných výšok náhrady škody chráni v konečnom dôsledku dopravcov. Tuzemské súdy uvedené zmluvné pokuty často pripúšťajú (čo ale nemusí byť pravidlo), ak súčet zmluvných pokút a náhrady škody (ktorú má dopravca uhradiť v zmysle maximálnych cien podľa dohovoru CMR) nepresahuje výšku trhovej hodnoty poškodenej zásielky.

Ďakujem za pozornosť.

PROSMAN Š PAVLOVIČ
ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA

pavlovic@ppak.sk
0908 116 232